

Ohjaako laki riittävästi vai liikaa lastensuojelulaitoksen arkea ja työtä?

Jussi Ketonen, 26.10.2021

”Mitä laki sanoo?”

- Määrittelee lastensuojelun tehtävän
- Määrittelee lastensuojelun prosessin
- Määrittelee tarjottavia palveluja
- Määrittelee järjestämisen tapaa
- Määrittelee asiakkaan oikeuksia
- Määrittelee toimivaltaa ja vastuita eri tilanteissa

52 §

Yhteistyö sijaishuollon aikana

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän sekä lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijaishuollossa vastaavan työntekijän tulee olla yhteistyössä sijaishuoltoon sijoitetun lapsen ja hänen vanhempansa ja huoltajansa sekä sijaishuoltopaikan edustajan kanssa lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi.

58 §

Kasvuolot ja toimitilat

Lapsen hoidossa, kasvatuksessa ja kasvuolujen järjestämisessä tulee noudattaa, mitä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1 §:ssä on säädetty. Lapsen hoito ja kasvatus järjestettävä ja lasta kohdeltava siten, että hänen yksityisyytään kunnioitetaan.

Lastensuojelulaitoksessa on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet.

Laitoksessa voi olla yksi tai useampi asuinyksikkö. Yksiköt voivat toimia myös toisistaan erill

1 luku - Yleiset säännökset

- 1 § - Lain tarkoitus
- 2 § - Vastuu lapsen hyvinvoinnista
- 3 § - Lastensuojelu
- 3 a § - Enkaisev-
- 4 § - Lastensuojeluperiaatteet
- 4 a § - Lapsen oikeudet kehitykseen ja hyvinvointiin
- 5 § - Lapsen ja nuoren oikeudet
- 6 § - Lapsi ja nuori

2 luku

3 luku - Lastensuojelu

- 11 § - Lastensuojelun kehittäminen
- 12 § - Lastensuojelun neuvottelu (30.12.2013/125)
- 13 § - Lastensuojelun päättävä viranhoitaja
- 13 a § - Lapsen ja nuoren oikeudet perheosastolle
- 13 b § - Lapsen ja nuoren oikeudet sosiaalityöntekijälle
- 14 § - Moniammatillisen asiantuntijajärjestelmän perustaminen
- 15 § - Terveystieteiden tutkimuskeskus
- 16 § - Lastensuojelun vastuualue
- 16 a § - Lastensuojelun vastuualue
- 16 b § - Sijoitus
- 16 c § - Kuntien

6 luku - Menettelysäännöksiä

- 29 § - Lapsen ja nuoren oikeudet
- 30 § - Asiainvastaajan
- 30 a § - Hoidon
- 31 § - Asiainvastaajan neuvottelu
- 32 § - Lapset kartoittamiseksi
- 32 a § - Terveystieteiden tutkimuskeskus
- 33 § - Asiainvastaajan

7 luku - Avoimet

- 34 § - Velvoitteiden
- 35 § - Toimintatavat
- 36 § - Lastensuojelun tukitoimet
- 37 § - Sijoitus
- 37 a § - Avoimien
- 37 b § - Kiellon

8 luku - Laitokset

- 38 § - Lapset
- 38 a § - Päättämisen
- 39 § - Kiellon

27 a § - Määräaikaisten noudattamisen seuranta

28 § - Tuomioistuimen lupa lapsen tutkimiseen

10 luku - Sijaishuolto

Sijaishuoltoa koskevat yleiset säännökset

- 49 § - Sijaishuolto
- 50 § - Sijaishuoltopaikan valinta
- 51 § - Lapsen terveydentilan tutkiminen
- 52 § - Yhteistyö sijaishuollon aikana
- 52 a § - Sivistykselliset oikeudet sijaishuollon aikana
- Lapsen asema sijaishuollossa
- 53 § - Tietojen antaminen lapselle ja mahdollisuus keskusteluun
- 54 § - Ihmissuhteet ja yhteydenpito
- 55 § - Käyttövarat
- Perhehoito
- 56 § - Sijaishuollon järjestäminen perhehoitona
- Laitoshuolto
- 57 § - Lastensuojelulaitokset
- 58 § - Kasvuolot ja toimitilat
- 59 § - Yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrä
- 60 § - Henkilöstö

11 luku - Rajoitukset sijaishuollossa

- 61 § - Säännösten soveltamisala
- 61 a § - Rajoitusten käytön yleiset edellytykset
- 61 b § - Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma
- 62 § - Yhteydenpidon rajoittaminen
- 63 § - Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös
- 64 §
- 65 § - Aineiden ja esineiden haltuunotto

Lastensuojelulaki luo hyvän perustan arjen työlle

- Lähtökohtana kansainväliset sopimukset (lapsen oikeuksien sopimus) ja perustuslaki
- Lsl on osa systeemistä kokonaisuutta, jossa toisiinsa vaikuttavat lainsäädännön kokonaisuus, yhteiskunnalliset arvot, tutkimustieto, kulttuuri ja yleinen mielipide (esim. poliittisen päätöksenteon ja lausuntojen kautta)
- Kirjoitettu määrämuotoon ohjaamaan prosessia yleisesti ja varmistamaan lasten ja perheiden oikeuksien toteutumista erilaisissa palvelutarpeissa

Osaaminen sijaishuollon työssä

- Lastensuojelun juridisoituminen: sijaishuollon työntekijät tekevät työtä ja päätöksiä, joista vastataan asiakkaalle, sosiaalityöntekijälle ja hallinto-oikeudelle (kompleksista työtä ristipaineessa)
- Pykälät eivät suoraan ohjeista työtä, lain tulkitseminen erilaisissa tilanteissa edellyttää lain tarkoituksen ymmärtämistä
- Sosiaalityöntekijä vastaa valvonnasta ja johtaa prosessia, lakiosaamisen ja yhteisen osaamisen merkitys (myös muu verkosto)
- Kuntoutustyön vaikuttavuus on suhdeperustaista, se ei määrity juridisesti

Osaaminen sijaishuollon työssä

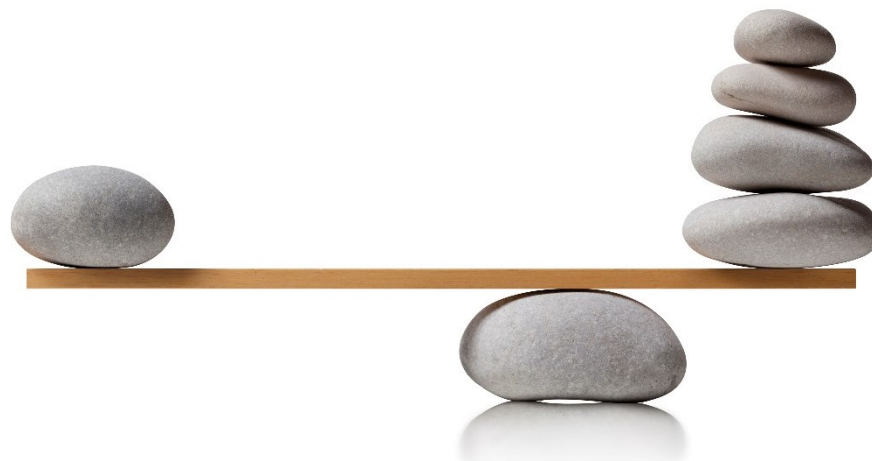
- Lastensuojelulain tarkastelu sijaishuollossa on hyvin rajoittamistoimikeskeistä, rajoittaminen kuitenkin toissijaista kuntoutustyön vaikuttavuuden näkökulmasta
- Lain tarkoituksen ja henkilökohtaisten näkemysten ristiriita arjen työssä, ihmiskäsitys ja arvot
- Valtakunnallisesti tarkasteltuna näyttää siltä, että lain noudattamiseen liittyy merkittäviä haasteita – **huono laki vai jotakin muuta?**

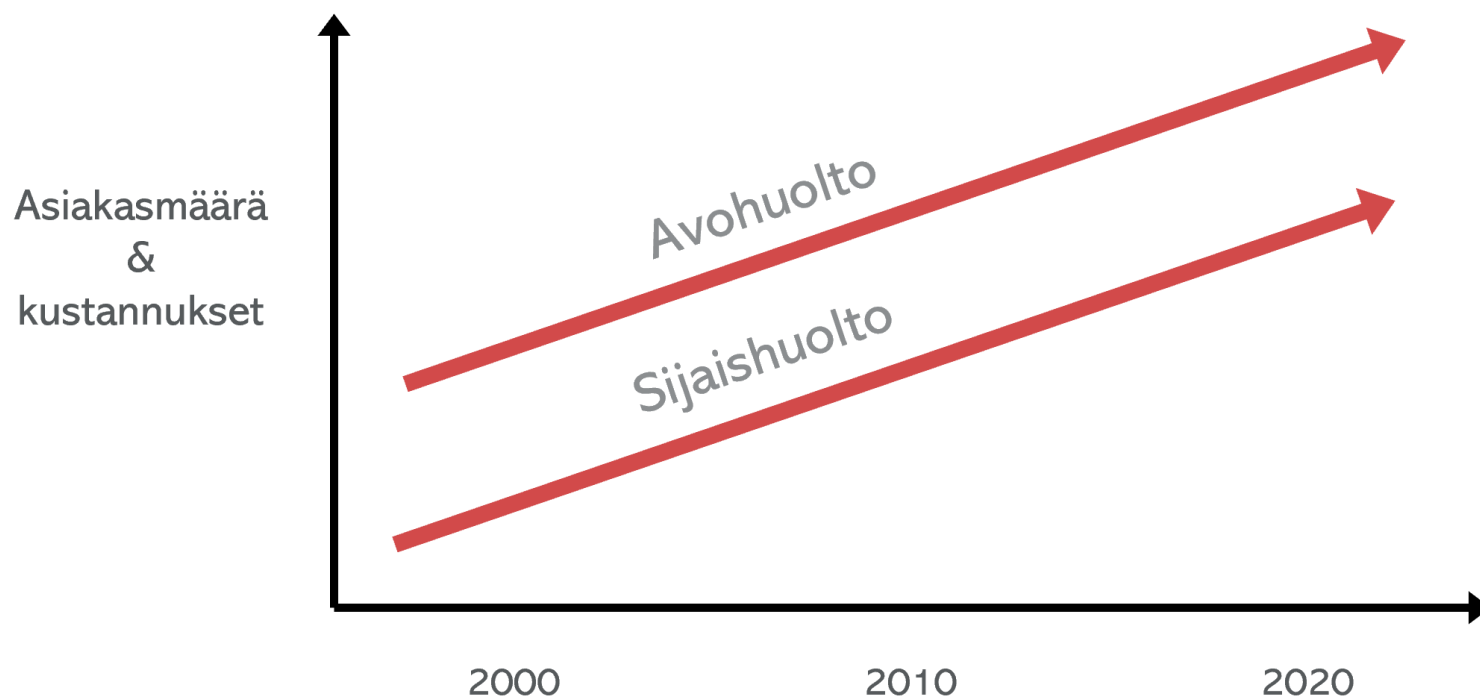
- Lastensuojelulakia (2007) on muutettu yli 20 kertaa, nyt käynnissä kokonaisvaltaisempi uudistustyö

Mistä kertoo? Laadusta on vaikea säätää ja siitä, että kyse on monitasoisesta ja kompleksisesta työstä, jonka uudistaminen on systeemistä (laki, laatusuosituksset, tutkimus, kulttuuri, palvelukehittäminen, palvelujärjestelmäkehittäminen, jne.)

- Sekä sijaishuollon arjen työn että palvelujärjestelmän ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan työtä kaikilla alueilla, **painopiste osaamisessa ja rakenteissa**

Ratkaisuna laki vai uudet toimintamallit ja arjen innovaatiot?

Sijaishuollon palvelujen kehittyminen edellyttää toimintakulttuurin muutosta, joka on ensisijaisesti arvoihin, osaamiseen ja asenteisiin liittyvä asia!

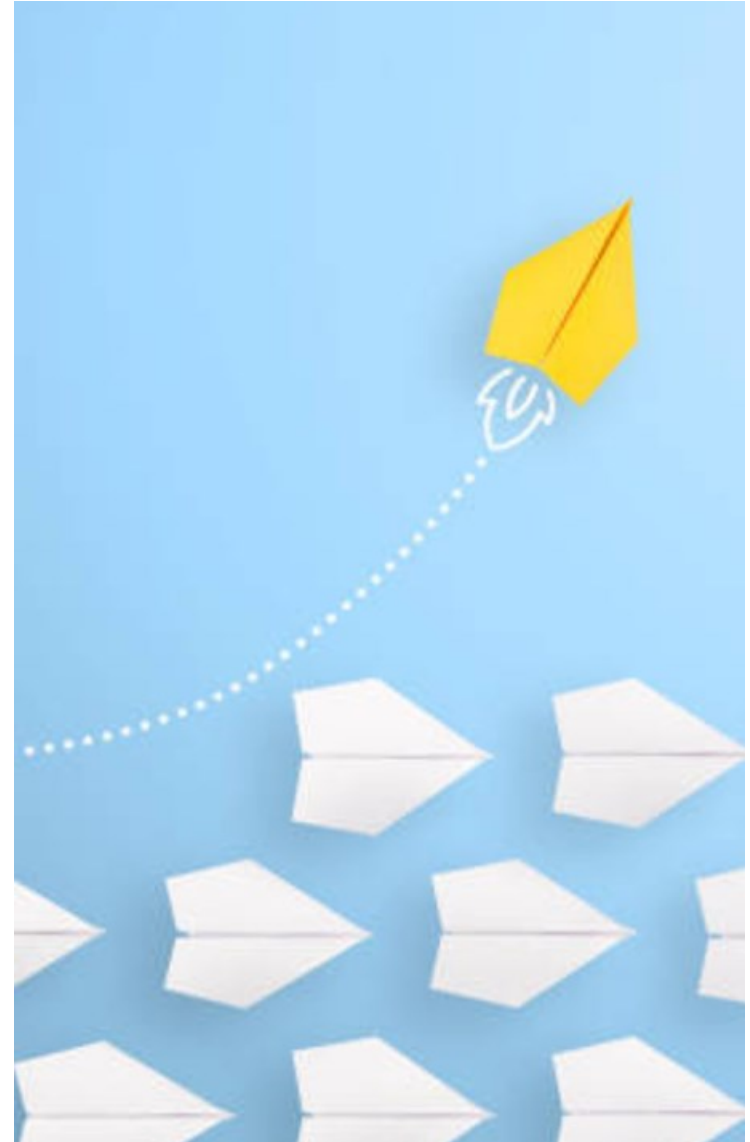
Vaikuttava sijaishuollon työ rakentuu osaamiselle, jossa lakiosaaminen, kuntoutusosaaminen, johtaminen ja halu kehittää työtä kietoutuvat yhteen.

Ohjaako laki kehittämään toimintaa?

- Laki määrittelee oikeuksia ja velvollisuuksi kuvaten kaikille yhteisiä prosesseja – entä sitten yksilölliset ja innovatiiviset toimintatavat?
- Miten laki suhteutuu erilaisiin ja uusiin ratkaisuihin?

Jos lakiin pitää kirjata kaikki se mikä on mahdollista, olemme innovatiivisen kehittämisen suhteen pulassa!

Lastensuojelun toimintaympäristö on muutoksessa

UUDISTUVA PALVELU

- Palveluinnovaatiot
- Innovaatioalustat ja yhteiskehittäminen
- Kehittäminen verkostoissa

PALVELUAJATTELUN MUUTOS

- Tuotantolähtöisistä toimintatavoista uuteen palveluajatteluun (asiakas toimijana)
- palvelujen vaikuttavuus

FOKUKSESSA ASIAKAS

- Arvopohjainen asiakaslupaus
- Asiakaslähtöinen kehittäminen